

SCENARIUSZ

MODUŁ 2

Zarządzanie środowiskiem i kwestie klimatyczne

Scenariusz - 6 godzin

Projekt ten został dofinansowany przy wsparciu Unii Europejskiej.

Niniejsza publikacja odzwierciedla wyłącznie poglądy autora i Unia Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Projekt: Akademia zrównoważonego rozwoju - Zarządzanie ESG KA220-VET - Partnerska współpraca w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego

DLA KOGO JEST TEN PROGRAM?

Ten program jest przeznaczony dla:

Szkolenie "Zarządzanie środowiskowe i kwestie związane z klimatem" jest skierowane do kadry zarządzającej, głównie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP). Jego głównym celem jest dostarczenie uczestnikom specjalistycznej wiedzy i praktycznych umiejętności, które umożliwią im efektywne zarządzanie kwestiami związanymi ze środowiskiem i zmianami klimatycznymi.

PROGRAM SZKOLENIA „ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE I ZAGADNIENIA KLIMATYCZNE”:

Moduł ten koncentruje się na zagadnieniach związanych z wpływem działalności organizacji na środowisko oraz metodami zarządzania kwestiami środowiskowymi. Uczestnicy dowiedzą się, jakie wyzwania niesie ze sobą zmiana klimatu, a także jakie mogą być skutki nieodpowiedzialnego działania organizacji w tym obszarze. Moduł ten pozwoli uczestnikom zrozumieć, dlaczego zarządzanie środowiskowe i klimatyczne staje się coraz bardziej kluczowe dla dzisiejszych przedsiębiorstw, zwłaszcza w kontekście rosnącego znaczenia zrównoważonego rozwoju dla interesariuszy i inwestorów.

Uczestnicy szkolenia zdobędą także praktyczną wiedzę na temat narzędzi i technik wykorzystywanych do oceny wpływu organizacji na środowisko oraz strategii zarządzania tymi kwestiami. Szkolenie stanowi doskonałą okazję do poszerzenia kompetencji niezbędnych do efektywnego zarządzania środowiskiem i klimatem w dynamicznym otoczeniu biznesowym.

Cel szkolenia:

Celem jest zaprezentowanie wpływu działalności biznesowej na środowisko oraz przedstawienie sposobów zarządzania środowiskowego w firmie oraz przedstawienie aktualnych wyzwań związanych z klimatem i sposobów, w jakie firmy mogą wprowadzać zmiany, aby przyczynić się do poprawy sytuacji.

MODUŁ 2: ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM I ZAGADNIENIA KLIMATYCZNE

Ważne: Jest to warsztat pilotażowy stworzony w oparciu o 16-godzinny główny scenariusz Modułu 6. Został on skrócony do 6 godzin w celu przetestowania warsztatu oraz uzyskania wglądu w potrzeby i ocenę uczestników.

Efekty kształcenia:

- Zdobyć wiedzę na temat wpływu działalności organizacji na środowisko oraz sposobów zarządzania kwestiami środowiskowymi
- Poznanie wyzwań związanych z klimatem i zmianą klimatu oraz skutków nieodpowiedzialnego działania organizacji w tym zakresie
- Zrozumienie potrzeby wprowadzenia skutecznych strategii zarządzania kwestiami środowiskowymi i klimatycznymi
- Umiejętność zastosowania narzędzi i metod zarządzania kwestiami środowiskowymi w praktyce
- Świadomość roli organizacji w działaniach na rzecz ochrony środowiska i zmniejszenia negatywnego wpływu na klimat
- Zdolność do identyfikacji i zarządzania ryzykiem związanym z kwestiami środowiskowymi i klimatycznymi w organizacji
- Umiejętność opracowywania skutecznych strategii działań na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu w organizacji

Treść programu:

Podmoduł I: Wpływ działalności organizacji na środowisko

Podmoduł II: Narzędzia i metody zarządzania kwestiami środowiskowymi

Podmoduł III: Zarządzanie środowiskiem w firmie

Podmoduł IV: Kwestie związane z klimatem i zmianą klimatu

Podmoduł V: Skutki nieodpowiedzialnego działania organizacji w zakresie klimatu

Podmoduł VI: Skuteczne strategie zarządzania kwestiami środowiskowymi i klimatycznymi

Metody dydaktyczne:

- Wykład
- Dyskusja grupowa
- Burza mózgów
- Warsztat
- Prezentacje
- Studium przypadku
- Ćwiczenia praktyczne

Moduł I: Wpływ działalności organizacji na środowisko

- Definicja wpływu organizacji na środowisko
- Analiza kategorii oddziaływania działalności biznesowej na otoczenie
- Zarządzanie środowiskowe
- Obszary wpływu działalności biznesowej
- Wpływ działalności biznesowej na środowisko: emisje gazów cieplarnianych, zużycie energii, gospodarka odpadami
- Omówienie zagadnienia dot. jak biznes może wspierać cele zrównoważonego rozwoju

Moduł II: Narzędzia i metody zarządzania kwestiami środowiskowymi

- Systemy Zarządzania Środowiskowego
- Norma ISO 14001 jako standard narzędzi do efektywnego zarządzania kwestiami środowiskowymi
- EMAS – międzynarodowy system zarządzania środowiskowego
- Zielone Technologie i innowacje – w zakresie zrównoważonej działalności organizacji
- Rola szkoleń i edukacji pracowników w kontekście przeciwdziałania negatywnemu wpływu na środowisko
- Strategia zarządzania łańcuchem dostaw z perspektywy zrównoważonego rozwoju

Moduł III: Zarządzanie środowiskiem w firmie

- Koncepcja zrównoważonego rozwoju
- Definicja i przykłady Gospodarki Obiegu Zamkniętego
- Polityka środowiskowa
- Certyfikaty i standardy
- Raportowanie i ocena wpływu na środowisko
- System monitorowania wpływu na środowisko

Moduł IV: Kwestie związane z klimatem i zmianą klimatu

- Zmiany klimatyczne, ich przyczyny i skutki
- Cele związane z redukcją emisji gazów cieplarnianych
- Rola firm w redukcji emisji i osiągnięciu celów klimatycznych
- Dobre praktyki w zakresie zarządzania klimatem

Moduł V: Skutki nieodpowiedzialnego działania organizacji w zakresie klimatu

- Problemy związane z klimatem
- Ryzyko związane z odpowiedzialnym działaniem w kontekście zmian klimatycznych
- Przykłady długoterminowych skutków zagrożeń klimatycznych
- Narzędzia i techniki w zakresie zarządzania ryzykiem klimatycznym

Moduł VI Skuteczne strategie zarządzania kwestiami środowiskowymi

- Strategie zarządzania kwestiami środowiskowymi i klimatycznymi
- Korzyści z wdrażania strategii
- Współpraca podmiotów w zakresie zarządzania środowiskowego i na rzecz klimatu

DODATKOWE INFORMACJE

FORMY SZKOLENIOWE

- Wykłady
- Ćwiczenia
- Warsztaty
- Seminaria
- Debaty

ZASOBY I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Komputer/laptop/smartfon
- Projektor multimedialny
- Drukarka
- Tablica demonstracyjna
- Prezentacje multimedialne
- Podcasty
- Testy, quizy i kwestionariusze w formie tradycyjnej lub cyfrowej

ODPOWIEDZI NA MINI TEST:

A, C, A, C, A, A, B, B

MINI TEST

1. ONZ definiuje zrównoważony rozwój jako:

- a) „zaspokajanie potrzeb teraźniejszości bez umniejszania możliwości przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich własnych potrzeb”.
- b) „zaspokajanie potrzeb przeszłego, obecnego i przyszłego pokolenia”
- c) „zaspokajanie bieżących potrzeb bieżącego zarządzania zasobami z wykorzystaniem zielonych narzędzi i metodologii”

2. Która norma ISO jest stosowana w systemach zarządzania środowiskowego?:

- a) ISO 9001
- b) ISO 26000
- c) ISO 14001

3. Czym jest zarządzanie środowiskiem?

- a) Działalność prowadzona przez firmy zarządzające, która wpływa lub może mieć wpływ na środowisko
- b) Działalność prowadzona przez firmy zarządzające, która jest ekologiczna i nie szkodzi środowisku
- c) Działalność prowadzona przez firmy zarządzające w ramach raportowania niefinansowego i wolontariatu

4. LCA oznacza:

- a) Sojusz społeczności lokalnych (Local Community Alliance)
- b) Organ kontroli gruntów (Land Control Authority)
- c) Ocena cyklu życia (Life Cycle Assessment)

5. Stres wodny to:

- a) Nieunikniony wpływ zmiany klimatu
- b) Unikniony wpływ zmiany klimatu
- c) Nie możemy tego wiedzieć

6. EMAS oznacza:

- a) System ekozarządzania i audytu Unii Europejskiej (EU Eco-Management and Audit Scheme)
- b) System monitorowania i oceny środowiska (Environmental Monitoring and Assessment System)
- c) Europejskie standardy ekozarządzania i odpowiedzialności (European Eco-Management and Accountability Standards)

7. Lęk klimatyczny („zwiększone cierpienie emocjonalne, psychiczne lub somatyczne w odpowiedzi na niebezpieczne zmiany w systemie klimatycznym”) częściej dotyka osoby starsze niż młode.

- a) Prawda
- b) Fałsz

8. ONZ wyznaczyło 19 celów zrównoważonego rozwoju, które mają zostać osiągnięte do roku 2030.

- a) Prawda
- b) Fałsz; jest ich 17.
- c) Fałsz; jest 20

Ankieta ex-ante – udostępniona uczestnikom do wypełnienia przed szkoleniem

Nazwa: .....

Proszę wskazać swoje odpowiedzi na poniższe pytania w skali od 1 do 5, gdzie:

1 – oznacza bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – przeciętnie, 4 wysoko, 5 – bardzo wysoko.

1. Jak ocenia Pan/Pani swój poziom satysfakcji z udziału w szkoleniu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. Jak ocenia Pan/Pani przydatność tematów poruszanych w ramach szkolenia dotyczącego różnorodności i włączenia w miejscu pracy?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. Jak ocenia Pan/Pani swoje zrozumienie w poniższym zakresie wiedzy:

a/ definicja zrównoważonego rozwoju?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ definicja zarządzania środowiskowego?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ termin Ocena cyklu życia?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

d/ definicja zmian klimatycznych?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

e/ systemy zarządzania środowiskowego dostępne w UE?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

4. Jak ocenia Pan/Pani swoją wiedzę i zrozumienie:

a/ zmian klimatycznych i ich wpływ na przedsiębiorstwa?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ ISO 14001?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ Cele Zrównoważonego Rozwoju?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. Jak ocenia Pan/Pani swoje umiejętności w zakresie:

a/ przeprowadzenia Analiz Ryzyka?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ wdrażania celów w zakresie środowiskowym w miejscu pracy?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ edukowania innych na temat zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwach?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. W jakim stopniu, Pana/Pani zdaniem, udział w szkoleniu wpłynie na:

a/ Pan/Pani wiedzę i zrozumienie o zrównoważonym rozwoju, zmianach klimatycznych, EMS, LCA, ISO14001 i EMAS?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ umiejętność samodzielnego wyjaśnienia pojęć: zrównoważony rozwój, zmiany klimatyczne, EMS, LCA, ISO14001 i EMAS?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ chęć poszerzania kompetencji w zakresie tematyki szkoleń?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Jak ocenia Pan/Pani swoje możliwości i predyspozycje do wdrażania technik zarządzania środowiskowego w swojej organizacji?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. W jakim stopniu udział w projekcie wpłynie na Pana/Pani wiedzę, umiejętności i postawę wobec tematyki szkolenia?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Skala punktacji:

1. 18-36 - ocena negatywna, uczestnik musi zapoznać się ze wszystkimi materiałami,
2. 37-54 – ocena niedostateczna, musi powrócić materiał zidentyfikowanych elementów
3. 55-72 – ocena dobra – materiał kursu może służyć jako odświeżenie wiedzy i źródło inspiracji,
4. 73-90 - bardzo wysoki wynik

Ankieta ex-post – udostępniana uczestnikom do uzupełnienia po szkoleniu

Nazwa: .....

Proszę wskazać swoje odpowiedzi na poniższe pytania w skali od 1 do 5, gdzie:

1 – oznacza bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – przeciętnie, 4 wysoko, 5 – bardzo wysoko.

1. Jak ocenia Pan/Pani swój poziom satysfakcji z udziału w szkoleniu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. Jak ocenia Pan/Pani przydatność tematów poruszanych w ramach szkolenia dotyczącego różnorodności i włączenia w miejscu pracy?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. Jak ocenia Pan/Pani swoje zrozumienie w poniższym zakresie wiedzy:

a/ definicja zrównoważonego rozwoju?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ definicja zarządzania środowiskowego?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ termin Ocena cyklu życia?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

d/ definicja zmian klimatycznych?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

e/ systemy zarządzania środowiskowego dostępne w UE?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

4. Jak ocenia Pan/Pani swoją wiedzę i zrozumienie:

a/ zmian klimatycznych i ich wpływ na przedsiębiorstwa?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ ISO 14001?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ Cele Zrównoważonego Rozwoju?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. Jak ocenia Pan/Pani swoje umiejętności w zakresie:

a/ przeprowadzenia Analiz Ryzyka?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ wdrażania celów w zakresie środowiskowym w miejscu pracy?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ edukowania innych na temat zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwach?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. W jakim stopniu, Pana/Pani zdaniem, udział w szkoleniu wpłynie na:

a/ Pan/Pani wiedzę i zrozumienie o zrównoważonym rozwoju, zmianach klimatycznych, EMS, LCA, ISO14001 i EMAS?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

b/ umiejętność samodzielnego wyjaśnienia pojęć: zrównoważony rozwój, zmiany klimatyczne, EMS, LCA, ISO14001 i EMAS?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

c/ chęć poszerzania kompetencji w zakresie tematyki szkoleń?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Jak ocenia Pan/Pani swoje możliwości i predyspozycje do wdrażania technik zarządzania środowiskowego w swojej organizacji?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. W jakim stopniu udział w projekcie wpłynie na Pana/Pani wiedzę, umiejętności i postawę wobec tematyki szkolenia?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Skala punktacji:

1. 18-36 - ocena negatywna, uczestnik musi zapoznać się ze wszystkimi materiałami,
2. 37-54 – ocena niedostateczna, musi powrócić materiał zidentyfikowanych elementów
3. 55-72 – ocena dobra – materiał kursu może służyć jako odświeżenie wiedzy i źródło inspiracji,
4. 73-90 - bardzo wysoki wynik

MODUŁ 2

Czas trwania: łącznie 6 godzin dydaktycznych podzielonych na cztery warsztaty lekcyjne składające się z sześciu podmodułów

Potrzebne materiały:

- Ekran i projektor
- Laptop
- flipchart lub papier formatu A2/A3
- Kolorowe pisaki/markery
- Drukarka

1. Powitanie i wprowadzenie (1 godzina)

1.1 Wprowadzenie lidera i powitanie uczestników po przybyciu (10 minut)

Zrób wprowadzenie, używając poniższych pytań. Możesz dołączyć wiadomość powitalną i umieścić ją na tablicy lub wyświetlić na ekranie.

- Imię i nazwisko, wykształcenie i doświadczenie zawodowe
- Zainteresowania i obszary specjalizacji
- Oznakowanie miejsca wydarzenia, np. toalety, kosze na śmieci, wyjścia awaryjne/alarmy przeciwpożarowe

1.2 Porządek obrad (5 minut)

Wydrukuj lub rozwieś porządek obrad i podaj informację, w jaki sposób przerwy zostaną wykorzystane z korzyścią dla wszystkich uczestników. Podkreśl potencjalne korzyści z zaangażowania, podkreślając zdobycie określonych umiejętności lub informacji. Zapytaj uczestników, czy mają jakieś pytania.

1.3 Wprowadzenie do programu (5 minut)

Zawiera streszczenie każdego modułu, który będzie badany. Przekaż najważniejsze wnioski i wiedzę, którą uczestnicy zdobędą. Sprawdź, czy ktoś ma jakieś pytania. Podczas przedstawiania kursu zwracaj uwagę zarówno na sygnały werbalne, jak i niewerbalne (intonację, długość zdań, ruchy, gesty), aby podekscytować uczestników i podkreślić swoje oczekiwania.

Podkreśl grupie konkretne cele modułu:

- Zagadnienia związane z wpływem działalności organizacji na środowisko oraz sposobami zarządzania kwestiami środowiskowymi.
- Wyzwania jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne, a także konsekwencje nieodpowiedzialnych działań organizacji w tym obszarze.
- Zdobywanie praktycznej wiedzy na temat narzędzi i technik stosowanych do oceny wpływu organizacji na środowisko oraz strategii zarządzania tymi kwestiami.

1.4 Zasady grupowe (10 minut)

Przeznacz uczestnikom od dwóch do trzech minut. Następnie poproś ich, aby zebrali karteczki samoprzylepne, przeczytali je i zapisali lub położyli w miejscu widocznym dla wszystkich, na przykład na tablicy głównej lub flipcharcie.

Dodaj kolejne zasady i przedyskutuj koncepcje z uczestnikami. Na koniec sesji podsumuj zasady i pamiętaj, aby przywołać je ponownie, jeśli zajdzie taka potrzeba.

1,5 Lodołamacz (20 minut)

Lodołamacze są ważne, ponieważ ludzie mogą zwiększyć swoją energię przed długim dniem szkolenia i edukacji. Pomocne może być również zmniejszenie napięcia i stworzenie otwartej przestrzeni i atmosfery zaufania. Przykłady obejmują:

SUPERMOCE: poproś uczestników o wybranie swojej "supermocy" związanej z ich pracą lub zainteresowaniami. Następnie każ ich podzielić się tą informacją w małych grupach lub na forum otwartym. Przykład: "Jeśli twoja praca była supermocą, co by to było?". To nie tylko łamigłówka, ale także świetny sposób na poznanie ciekawych aspektów życia zawodowego uczestników.

Mapa zainteresowań i podobieństw: poproś uczestników o namalowanie na kartce papieru mapy, na której zaznaczą swoje zainteresowania (np. książki, filmy, hobby, podróże). Następnie poproś ich, aby znaleźli innych uczestników z podobnymi zainteresowaniami i omówili, co ich łączy. Ta aktywność nie tylko pomaga w nawiązywaniu połączeń, ale również tworzy atmosferę wspólnoty opartej na wspólnych pasjach.

1.6 Weryfikacja oczekiwań (10 minut)

Wypełnij formularz oceny wstępnej znajdujący się na końcu tego dokumentu, który zawiera wstępną refleksję na temat warsztatów. Formularz może wyświetlać pewne interesujące tematy, o których uczestnicy powinni dowiedzieć się więcej, pytania lub nieporozumienia do wyjaśnienia, a także potwierdzenie obecnego poziomu wiedzy członków grupy. Podziękuj uczestnikom.

2. Moduł I: Wpływ działalności organizacji na środowisko: (1 godzina)

2.1 Slajdy programu PowerPoint 1–12 (15 minut)

Zaprezentuj poniższe slajdy w formie wykładu, poświęcając dodatkowy czas na głośne przeczytanie celów zrównoważonego rozwoju na slajdzie 3 i upewniając się, że uczestnicy rozumieją ich zakres. Zostaw czas na pytania uczestników. Zapytaj uczestników, czy mają dalsze pytania lub przemyślenia.

2.2 Ćwiczenie z mapą myśli (25 minut)

Rozdaj uczestnikom kartkę papieru i poproś ich, aby umieścili nazwę swojej organizacji w środku w formie dymku. Wokół niego poinstruuuj uczestników, aby zamapowali obszary swojego wpływu na działalność biznesową pod względem emisji gazów cieplarnianych, zużycia energii i gospodarki odpadami. Chodź po sali, kierując uczestników we właściwym kierunku, zadając pytania otwarte w odniesieniu do treści.

2.3 Dyskusja (15 minut)

Teraz, korzystając z mapy myśli i ponownie pokazując slajd 3, zapytaj uczestników, które cele zrównoważonego rozwoju łączą się z ich organizacją. Może to dotyczyć inicjatyw przeszłych, bieżących lub przyszłych. Zapytaj ich, czy możliwe jest stworzenie celów firmy odnoszących się do każdego celu zrównoważonego rozwoju i dlaczego.

3. Moduł II: Narzędzia i metody zarządzania kwestiami środowiskowymi oraz Moduł III: Zarządzanie środowiskiem w przedsiębiorstwie. (1 godzina)

3.1 Prezentacja PowerPoint (45 minut)

Zaprezentuj slajdy 13–16, 36–47 i 56–77. Jest to znacząca część prezentacji, która jest niezbędna do przekazania uczestnikom podstawowej wiedzy z pozostałych modułów. Poproś uczestników, aby zapisali na kartce papieru wszelkie nurtujące ich pytania, a na koniec chodzą po sali i odpowiadają na wszystkie pytania.

3.2 Dyskusja (15 minut)

Zapytaj uczestników, czy uważają, że przyjęcie gospodarki o obiegu zamkniętym byłoby korzystne dla ich organizacji i dlaczego. Zadawaj pytania otwarte, aby pobudzić dalszą dyskusję i zachęcić do przedstawienia różnych punktów widzenia.

4. Moduł IV: Klimat i zagrożenia zmian klimatycznych oraz Moduł V: Skutki nieodpowiedzialnych działań klimatycznych organizacji (1 godz.)

4.1 Slajdy programu PowerPoint 17–33 i 48–55 (20 minut)

Zaprezentuj uczestnikom poniższe slajdy w formie wykładu. Wyjaśnij wszelkie uwagi uczestników.

4.2 Studia przypadków 1-3 (20 minut)

Rozdaj kopię studium przypadku i pytania po równo uczestnikom (1/3 uczestników otrzymuje studium przypadku 1, 1/3 studium przypadku 2, 1/3 studium przypadku 3 – uczestnicy mogą pracować w grupach). Poproś uczestników, aby przez pierwsze 10 minut pracowali nad arkuszem ćwiczeń.

Po upływie czasu poproś każdą grupę, aby podzieliła się tym, co odkryła w swoim studium przypadku, co uważa za interesujące, a czego nie wiedziała wcześniej.

4.3 Karta pracy 5 (20 minut)

Rozdaj kopię karty pracy nr 5 każdemu uczestnikowi. Poproś uczestników, aby przez pierwsze 10 minut samodzielnie przepracowali treść. Po upływie czasu poproś każdego uczestnika, aby podzielił się tym, co zdecydował się wdrożyć w swojej organizacji i dlaczego.

5. Moduł VI: Skuteczne strategie zarządzania kwestiami środowiskowymi i klimatycznymi (1 godzina)

5.1 Studium przypadku 4 (20 minut)

Podziel uczestników na pary lub trzyosobowe grupy, aby porównać ich odpowiedzi i punkty widzenia. Rozdaj kopię studium przypadku i pytań, przeczytaj studium przypadku w grupie, następnie poproś uczestników, aby samodzielnie, w ciszy, przepracowali pytania przez pierwsze 5 minut, przez pozostałe 15, poinstruuuj uczestników, aby podzielili się swoimi przemyśleniami odpowiadają między sobą.

- Zapytaj innych uczestników o opinię i czy zgadzają się, czy nie, z zaleceniami.

5.2 Karta pracy 7 (20 minut)

Rozdaj kopię każdemu uczestnikowi. Przeczytajcie wspólnie kartę pracy w grupie. Następnie poproś uczestników, aby podali pomysły na temat pierwszych kroków, jakie by podjęli i dlaczego, co spowoduje dyskusję. Po ustaleniu w grupie wstępnych pomysłów poproś uczestników o wypełnienie kart pracy na temat tego, jak poradziliby sobie w sytuacji kryzysowej. Przejdź się po sali, pytając uczestników, jakie pomysły wpadli na pomysł i jakie uzasadnienie.

5.3 Karta pracy 8 (20 minut)

Rozdaj kopię każdemu uczestnikowi. Przeczytajcie wspólnie kartę pracy w grupie. Poinstruuuj uczestników, aby samodzielnie wypełnili arkusz ćwiczeń, biorąc pod uwagę ich organizację i nowe informacje, których nauczyli się podczas szkolenia. Po około 15 minutach zapytaj uczestników, czy są ochotnicy, którzy chcieliby podzielić się z grupą swoją strategią. Podziękuj im za wkład.

6. Zakończenie (1 godzina)

6.1 Ostateczna mapa myśli (20 minut)

1. Korzystając z papieru formatu A3 / A2 / flipchart, zapisz pośrodku „ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM I KWESTIE KLIMATYCZNE” i narysuj wokół niego chmurkę
2. Rozdaj marker lub długopis i poproś każdego uczestnika o zapisanie dwóch nowych rzeczy, których nauczył się podczas warsztatów.
3. Wymagane jest, aby każdy uczestnik zapisał unikalne zdanie, słowo kluczowe lub rysunek; nie da się tego zrobić ponownie. Dopuszcza się możliwość wzajemnego omawiania przez uczestników pomysłów.

6.2 Refleksja (20 minut)

Rozdaj formularz podsumowujący znajdujący się na końcu scenariusza, zachęcając uczestników do jego wypełnienia. Podkreśl, że zanim opuszczą warsztaty, jest to dobry moment, aby zapisać wszystko, o czym chcieliby dowiedzieć się więcej. Ponadto rozdaj tę samą ankietę, którą przeprowadziłeś na początku warsztatów. Porównaj, jak zmieniła się wiedza w porównaniu do stanu sprzed szkolenia.

6.3 Pożegnanie i poczęstunek (20 minut)

Zapewnij napoje, takie jak herbata, kawa, woda lub sok i ciastka, zapewniając uczestnikom przestrzeń do nawiązania kontaktów lub pogawędek. Jest to ważne, aby uczestnicy wyszli z pozytywnym wyobrażeniem o warsztatach i mogli przedyskutować wszelkie omówione między sobą tematy, gdy są one świeże.

Podziękuj uczestnikom za obecność.

ANKIETA EWALUACYJNA

Drodzy Uczestnicy,

Mamy nadzieję, że dzisiejsze szkolenie było dla Was interesujące i mieliście okazję dowiedzieć się wielu cennych rzeczy dla swojej działalności jako menadżerów. Zależy nam na Waszej opinii, dlatego będziemy bardzo wdzięczni, jeśli poświęcicie chwilę na wypełnienie poniższej ankiety

Ankieta jest anonimowa.

1. Czy szkolenie dostarczyło wystarczającej wiedzy i technik dotyczących zarządzania środowiskowego i zmian klimatycznych?

- ZDECYDOWANIE TAK
- RACZEJ TAK
- RACZEJ NIE
- ZDECYDOWANIE NIE

2. Czy szkolenie dostarczyło praktycznych narzędzi pomagających planować i wdrażać zarządzanie środowiskowe w organizacji?

- ZDECYDOWANIE TAK
- RACZEJ TAK
- RACZEJ NIE
- ZDECYDOWANIE NIE

3. Czy narzędzia i techniki dot. zarządzania środowiskowego przedstawione podczas szkolenia były pomocne i mogą zostać wykorzystane w Pana/Pani organizacji?

- ZDECYDOWANIE TAK
- RACZEJ TAK
- RACZEJ NIE
- ZDECYDOWANIE NIE

4. Która część zajęć podobała się Panu/Pani najbardziej?

.....

.....

.....

5. Czy jako menadżer w organizacji wykorzysta Pan/Pani wiedzę i techniki dot. zarządzania środowiskowego w swojej pracy?

- ZDECYDOWANIE TAK
- RACZEJ TAK
- RACZEJ NIE
- ZDECYDOWANIE NIE

6. Czy chciałby Pan/chciałaby Pani wziąć udział w innych zajęciach tematycznych?

- TAK
- NIE WIEM
- NIE

7. Jeśli tak, prosimy o wpisanie tematów, które byłyby dla Pana/Pani interesujące.

.....

.....

.....

8. Dodatkowe uwagi:

.....

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.